



Utenos rajono savivaldybės 2024 metų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita

Parengė

Utenos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro
visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės
sveikatos stebėseną ir stiprinimą, Jurgita Petraitė



Utenos rajono savivaldybės
visuomenės sveikatos biuras

2025 m.

TURINYS

IVADAS	3
DEMOGRAFINĖ SITUACIJA.....	3
2023 METŲ UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS.....	6
SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ	12
1. Prioritetinė problema. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.....	12
2. Prioritetinė problema. Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.....	14
3. Prioritetinė problema. Mirtingumas/standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.....	16
IŠVADOS	19
REKOMENDACIJOS	20

IVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Utenos r. savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais¹. Pateikiami rodikliai atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (toliau - LSS) tikslai ir jų uždaviniai. Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritetines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms.

Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

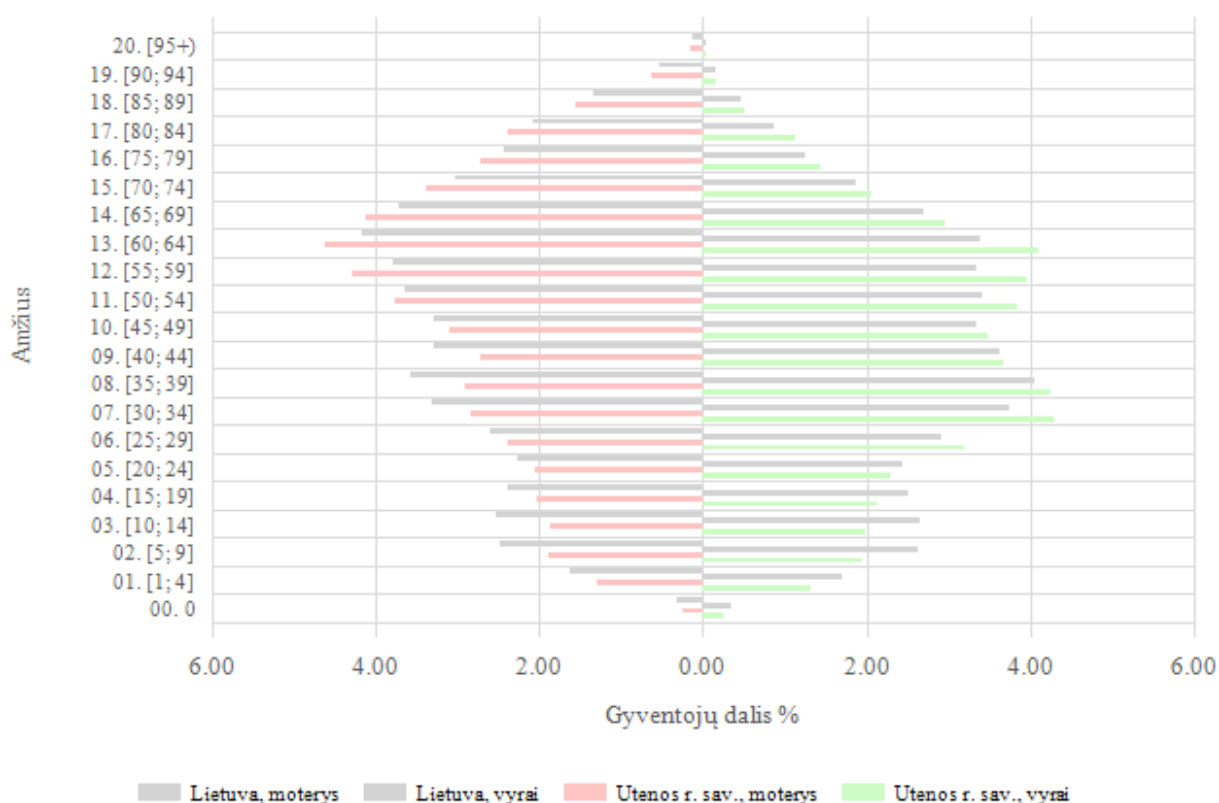
- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Utenos r. savivaldybėje 2024 m. gyveno 39 539 gyventojai, t. y. 1 869 gyventojais daugiau nei 2023 m. (37 670 gyv.). Išankstiniais duomenimis 2025 m. Utenos r. savivaldybėje užfiksuota 37 392 nuolatinių gyventojų. 2024 m. gyveno: vaikų iki 17 m. – 5 206 asmenys, suaugusiųjų – 33 166, vaisingo amžiaus moterų (nuo 15 - 49 m.) – 7 029.

¹ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymas Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“;

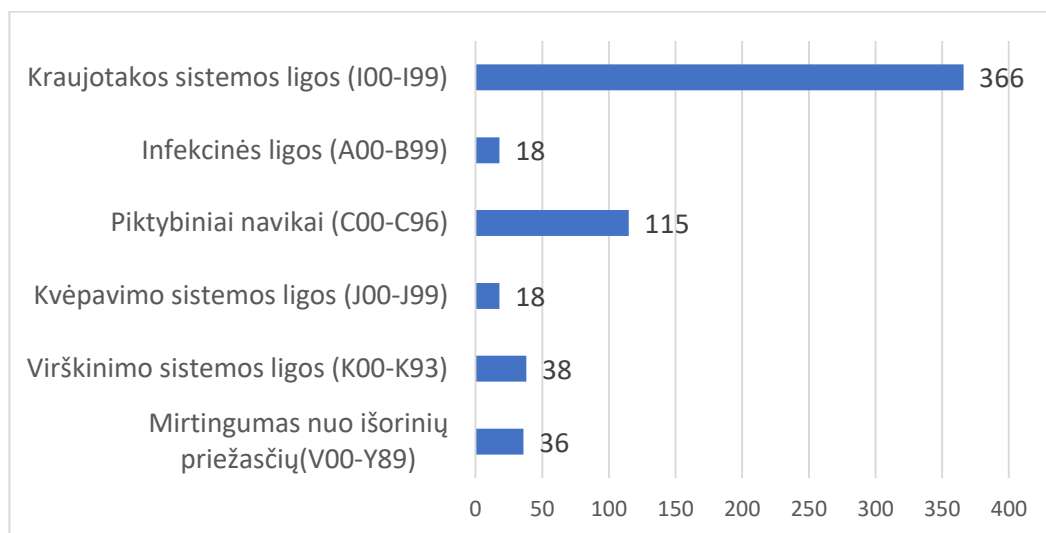
Amžiaus profilis, 2024



1 pav. Utenos r. savivaldybės demografinis medis

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Mirties ir jų priežasčių valstybės registro duomenimis, 2024 m. Lietuvoje mirė – 37 453 žmonės, t. y. 448 asmenimis daugiau negu 2023 metais. Pagrindinės keturios mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai, išorinės mirties priežastys ir virškinimo sistemos ligos. Nuo kraujotakos sistemos ligų mirė daugiau nei pusė, t. y. 50,8 proc. visų mirusiųjų, nuo piktybinių navikų mirė 21,5 proc., dėl išorinių mirties priežasčių – 6,1 proc., o dėl virškinimo sistemos ligų 5,7 proc. visų mirusiųjų. Utenos r. savivaldybėje mirties priežasčių struktūra atspindi šalies tendencijas: 2024 m. daugiausiai mirė nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) – 366 gyventojų, antroje vietoje buvo piktybiniai navikai (C00–C96) – 115 gyventojų, trečioje vietoje – mirtingumas nuo virškinimo sistemos (K00–K93) ligų – 38 gyventojai (2 pav.).



2 pav. Utenos r. savivaldybės gyventojų mirtingumas pagal priežastis 2024 metais (asmenų skaičius)

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras

Iš viso Utenos apskrityje (Anykščių r. savivaldybėje, Ignalinos r. savivaldybėje, Molėtų r. savivaldybėje, Utenos r. savivaldybėje, Visagino savivaldybėje, Zarasų r. savivaldybėje) 2024 m. mirė 2 294 žmonės (1 843,3/100 000 gyv.), iš kurių daugiausiai žmonių mirė Utenos r. savivaldybėje 623 gyventojai (1 619,6 /100 000 gyv.), Anykščių r. savivaldybėje 456 gyventojai (2 055,2/100 000 gyv.), Molėtų r. savivaldybėje 301 gyventojai (1 835,6/100 000 gyv.). 2024 m. Utenos r. savivaldybėje mirė 286 vyrai ir 333 moterys, daugiausiai mirčių buvo 65+ amžiaus grupėje.

Socioekonominė situacija savivaldybėje. 2024 m. ilgalaikio nedarbo lygis Utenos r. savivaldybėje buvo 1,4/1 000 gyventojų (Lietuvos vidurkis 1,8/1 000 gyv.), lyginant su 2023 m., nedarbo lygis rajone sumažėjo (2024 m. be darbo buvo 345 gyventojai, 2023 m. – 375 gyventojai). Sumažėjo socialinės pašalpos gavėjų skaičius Utenos r. savivaldybėje (Utenos r. savivaldybėje 13,1/1 000 gyv., Lietuvos vidurkis 22,2/1 000 gyv.). Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius Utenos r. savivaldybėje mažesnis, lyginant su Lietuvos vidurkiu (Utenos r. savivaldybėje 316,1/1 000 gyv., Lietuvos vidurkis 338,9/1 000 gyv.). Nuo 2022 m. Utenos r. savivaldybėje nebuvo gimdyvių 15-17 m. amžiaus grupėje, 2024 m buvo 1 atvejis (2,1/1 000 gyv.), šis rodiklis viršija Lietuvos vidurkį (1,5/1 000 gyv.) 1,4 karto.

Sveikata savivaldybėje. 2024 m. Utenos r. savivaldybėje buvo 7 asmenys, kurie sunkiai susižeidė ar žuvo darbo vietoje (2023 m. – 1 asmuo, 2022 m. – 2 atvejai, 2021 m. – nelaimingų atsitikimų nebuvo, 2020 m. – 1 atvejis, 2019 m. – 3 atvejai). Sergamumo tuberkulioze Utenos r. savivaldybėje rodiklis 10,4/100 000 gyv., yra mažesnis už Lietuvos vidurkį 19,4/100 000 gyv. Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, 2024 m. rodiklis Utenos r. savivaldybėje (61,1/100 000 gyv.) (2023 m. Utenos r. buvo 59,4/100 000 gyv.) mažesnis už Lietuvos vidurkį (64,9/100 000 gyv.). Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00–A08) (191,3/100 000 gyv.) Utenos r. savivaldybėje didesnis lyginant su Lietuvos vidurkiu (152,7/100 000 gyv.). 2024 m. Utenos r. savivaldybėje mirė 13 asmenų dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (Utenos r. savivaldybėje 33,8/100 000 gyv., Lietuvos šalies vidurkis – 23,4/100 000 gyv.). Nuo 2020 m. iki 2022 m. Utenos r. savivaldybėje nebuvo nei vieno susirgimo vaistams atsparia tuberkulioze. 2023 m. susirgus 2 asmenims, sergamumo rodiklis 1,3 karto viršijo Lietuvos rodiklį, bet 2024 m. šių susirgimų užfiksuota nebuvo. Keletą metų iš eilės mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų Utenos r. savivaldybėje yra vienas didžiausių Lietuvoje. 2024 m. nuo šių ligų mirė 154 gyventojai (2023 m. – 192, 2022 m. – 227, 2021 m. – 187).

2024 METŲ UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Pirmoje 1 lentelės skiltyje pateikiamas rodiklio pavadinimas, antroje skiltyje Utenos r. savivaldybės reikšmės (tendencija, kaip kito per 5 metus, Utenos r. savivaldybės rodiklis, (skaičius), 3 metų vidurkis ir Utenos r. savivaldybės santykis su Lietuvos vidurkiu), trečioje skiltyje matome Lietuvos reikšmes (Lietuvos rodiklis, blogiausias/geriausias Lietuvos savivaldybių reikšmės bei sritis, kaip atrodo Utenos r. savivaldybė, palyginus su Lietuvos vidurkiu, pažymėta juodu brūkšniu).

1 lentelė

2024 metų Utenos rajono savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės				
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.	
Strateginis tikslas										
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	➡	77.3	77	76.6	1.00	77.6	72.1		84.9	
Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą	➡	76.2	192	78.2	1.01	75.7	86.4		65.8	
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį										
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą										
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	⬆	28.6	11	21.8	1.46	19.6	67.1		0.0	
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.	⬆	25.3	11	18.6	1.35	18.8	57.8		0.0	
Bandymų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų	⬆	31.2	12	29.7	0.71	43.9	138.9		0.0	

Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksł.	↓	50.5	137	53.0	0.95	52.9	190.4		25.5
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	↓	1.4	345	1.7	0.78	1.8	3.9		0.2
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	↑	-55.8	-2147	1.3	-32.82	1.7	-55.8		43.6
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu									
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	→	93.6	36	89.9	1.18	79.5	248.1		28.2
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	→	76.1	36	75.4	1.01	75.7	205.7		20.3
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksł.	↑	316.1	1159	322.8	0.93	338.9	624.3		204.4
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	↑	13.1	504	14.2	0.59	22.2	76.0		1.5
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	↑	10.4	4	13.1	0.54	19.4	63.7		0.0
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	↑	10.4	4	13.1	0.46	22.5	70.4		0.0
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką									
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą									
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	↑	2.7	7	1.4	3.00	0.9	4.2		0.0
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	→	107.1	96	100.6	0.79	136.0	228.7		61.3
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	↑	61.1	156	63.0	0.94	64.9	108.5		50.6
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.)	↑	191.3	736	76.4	1.25	152.7	263.3		0.9
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį									
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↑	5.2	2	7.9	1.18	4.4	26.5		0.0
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↑	4.3	2	6.7	1.02	4.2	23.8		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	13.0	5	14.8	0.91	14.3	62.1		0.0
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	9.8	5	12.2	0.72	13.6	63.5		0.0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių									
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	2.6	1	5.2	0.52	5.0	28.5		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	2.0	1	4.3	0.42	4.8	29.8		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	→	0.0	0	0.0	0.00	1.4	14.7		0.0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	→	0.0	0	0.0	0.00	1.3	12.7		0.0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.	↑	4.2	16	3.8	0.72	5.8	10.2		0.0
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą									

I atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	➡	424.0	424	435.7	0.57	744.0	38512.0		16.0
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą									
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą									
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	⬇	0.0	0	2.6	0.00	3.3	20.5		0.0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	⬇	0.0	0	2.9	0.00	3.3	26.0		0.0
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	⬇	33.8	13	33.2	1.44	23.4	94.4		0.0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	⬇	28.8	13	28.4	1.30	22.2	88.5		0.0
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	➡	202.5	38466	203.1	0.95	212.8	57.2		1395.6
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	➡	150.8	38466	152.9	0.87	172.7	39.3		1194.1
Nusikaltamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv. (Nebeatnaujinama nuo 2024 m.) (2023)	⬇	38.9	15	27.9	0.47	82.5	417.9		0.0
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius									
Kūdikų, žindyčių išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019)	⬆	39.6	124	41.4	1.05	37.8	6.6		62.1
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius									
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais									
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	⬆	24.2	927	21.7	1.17	20.6	40.8		9.7
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	⬆	2.2	73	2.0	1.16	1.9	3.4		0.6
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019)	⬆	3.1	328	3.1	1.82	1.7	1.1		6.0
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019)	⬆	7.3	27	7.1	1.01	7.2	2.5		13.8
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	➡	9.2	354928	9.2	0.97	9.5	2.4		11.9
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬆	0.0	0	1.7	0.00	3.7	23.1		0.0
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬆	0.0	0	1.7	0.00	2.6	23.1		0.0
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (NVSC duomenys)	⬆	2.1	8	0.8	0.75	2.8	5.4		0.0
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikų mirtingumas 1000 gyvų gimusių	⬇	0.0	0	1.6	0.00	2.9	28.2		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, %	➡	88.5	238	91.1	1.03	85.7	66.7		100.0
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomieliito, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (3 dozės), %	➡	91.7	222	93.8	1.04	88.4	57.1		100.0

Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	↑	6.2	145	6.2	0.58	10.7	1.3		36.5
Vaikų (7-17 m.), neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	→	16.1	524	15.6	0.67	23.9	5.6		31.0
Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	↑	2.1	1	0.7	1.40	1.5	20.5		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	→	951.5	366	1002.3	1.44	658.7	1225.8		449.1
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	→	800.5	366	843.4	1.26	636.0	979.6		412.1
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	↓	299.0	115	270.7	1.07	278.8	450.8		146.5
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	↓	245.6	115	222.8	0.94	260.7	356.8		92.1
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	↓	400.4	154	500.3	2.77	144.5	415.2		73.3
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	↓	338.8	154	421.5	2.43	139.2	340.0		65.5
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	↑	106.3	409	102.5	1.60	66.6	106.3		22.0
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	↑	54.6	3537	54.5	0.89	61.2	27.4		77.6
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	↑	60.2	5255	59.3	0.81	73.9	39.2		91.0
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje	→	36.4	5209	37.9	0.63	58.0	30.6		70.4
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje	↑	50.9	5971	49.6	0.97	52.3	25.4		73.0

Remiantis lentelėje pateiktais rodikliais ir įvertinus Utenos r. savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, jog:

10 rodiklių reikšmių yra geresnės už Lietuvos vidurkį (**žalioji zona**):

- Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.;
- Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.;
- Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
- Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
- Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.;
- Pėsčiųjų mirtingumas/standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
- Mirtingumas/standartizuotas mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.;
- Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);

- Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
- Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių.

8 rodiklių reikšmių yra prastesnės už Lietuvos vidurkį (**raudonoji zona**):

- Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.;
- Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.;
- Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv.;
- Vaikų (7-17 m.), neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.);
- Mirtingumas/standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.;
- Mirtingumas/standartizuotas mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.;
- Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.;
- Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje.

33 rodiklių reikšmės patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (**geltonoji zona**).

Atsižvelgiant į LSS išskeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis¹, matoma, kad:

- 1.1. Uždavinio „**sumažinti skurdo lygį ir nedarbą**“ rodikliai Utenos r. savivaldybėje nesiskiria nuo Lietuvos vidurkio, tačiau išsiskiria didesniu savižudybių (X60–X84) skaičiumi, tyčinio savęs žalojimo ir gyventojų skaičiaus pokyčiu 1 000 gyv.
- 1.2. Uždavinio „**sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu**“ rodikliai daugeliu atvejų yra geresni už Lietuvos vidurkį.
- 2.1. Uždavinio „**kurti sveikas ir saugias darbo bei buities sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą**“ rodikliai Utenos r. savivaldybėje yra blogesni nei Lietuvos vidurkis: asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe skaičius 10 000 darbuotojų; naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv.
- 2.2. Uždavinio „**kurti sveikas ir palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį**“ rodikliai yra geresni už Lietuvos vidurkį.
- 2.3. Uždavinio „**mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių**“ rodikliai, apimantys mirtingumą dėl transporto įvykių, pėsčiųjų mirtingumą dėl transporto įvykių bei analogiškai standartizuoti rodikliai, geresni už Lietuvos vidurkį.
- 2.4. Uždavinio „**mažinti aplinkos užterštumą, triukšmą**“ rodiklis (424,0 kv. km) (į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km) yra mažesni už Lietuvos vidurkį (744,0 kv. km).

- 3.1. Uždavinio „sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. 12 prieinamumą“ rodikliai yra geresni už Lietuvos vidurkį, išskyrus mirtingumo nuo alkoholio sąlygotų priežasčių rodiklį (33,8/100 000 gyv.), kuris 1,4 karto didesnis už Lietuvos vidurkį (23,4/100 000 gyv.).
- 3.2. Uždavinio „skatinti sveikos mitybos įpročius“ rodiklio „Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus dalis (proc.) Utenos r. savivaldybėje reikšmė yra didesnė 39,6 proc. už Lietuvos vidurkį 37,8 proc.
- 4.1. Uždavinio „užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais“ rodikliai yra blogesni už Lietuvos vidurkį: išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv., išvengiamos hospitalizacijos dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.
- 4.2. Uždavinio „plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą“ rodiklių reikšmės panašios į Lietuvos vidurkį.
- 4.3. Uždavinio „gerinti motinos ir vaiko sveikatą“ rodiklių vertės panašios į Lietuvos vidurkį. Blogesni rodikliai yra vaikų (7–17 m.), neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų dalis (proc.): Utenos r. savivaldybėje 16,1 proc., tačiau stebima rodiklio didėjimo tendencija trijų metų laikotarpiu. Paauglių (15-17 m.) gimdymų sk. 1 000 gyv. tarp 15-17 m. amžiaus moterų 2024 m. Utenos r. savivaldybėje 2,1/1000 gyv. (1 atvejis), Lietuvos rodiklis - 1,5/1000 gyv. (64 nepilnamečių gimdymai).
- 4.4. Uždavinio „stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę“ rodikliai mirtingumas, standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų, piktybinių navikų bei standartizuotas mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų 100 000 gyv., tikslinės populiacijos dalis%, 2 metų bėgyje dalyvavusių storosios žarnos vėžio programoje yra blogesni už Lietuvos vidurkį.

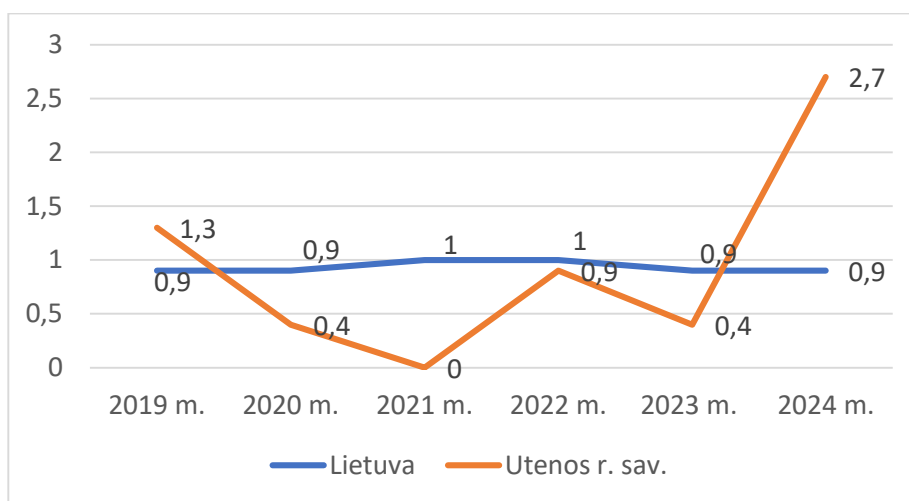
UTENOS R. SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Šioje ataskaitos dalyje analizuojamos specifinės problemos ir rodikliai, kurie Utenos r. savivaldybėje turi neigiamą pokytį bei blogesnius rodiklius, lyginant su kitomis Lietuvos savivaldybėmis. Naudojantis Higienos instituto Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos rašymo metodinėmis rekomendacijomis ir įvertinus Utenos r. savivaldybės visuomenės sveikatos būklę, išskyrėme 3 prioritетines Utenos r. savivaldybės visuomenės sveikatos problemas:

1. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.;
2. Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.;
3. Mirtingumas/standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.

1. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv. Utenos r. savivaldybėje

Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos duomenimis, šalyje 2024 m. darbo vietoje iš viso įvyko 171 nelaimingi atsitikimai (0,9/10 000 gyv.) (2023 m. – 158 nelaimingų atsitikimų (0,9/10 000 gyv.)). 23 šalies savivaldybėse nelaimingų atsitikimų darbe, kurių metu darbuotojai žuvo ar buvo sunkiai sužaloti, nebuvo. Utenos r. savivaldybėje darbe 2024 m. žuvo ar buvo sunkiai sužaloti 7 asmenys (2,7/10 000 gyv.). Darbo vietoje pagal nelaimingų atsitikimų skaičių blogiausia padėtis pastebėta didžiuosiuose Lietuvos miestuose: Vilniaus m. įvyko 39 (1,0/10 000 gyv.), Kauno m. – 24 (1,3/10 000 gyv.), Klaipėdos m. – 13 (1,3/10 000 gyv.) nelaimingų atsitikimų. Vertinant rodiklius, aukščiausioje pozicijoje atsidūrė Birštono sav. – 4,2/10 000 gyv. Registruotas 1 nelaimingas atsitikimas ir rodiklio vertė yra aukšta dėl mažo gyventojų skaičiaus savivaldybėje. Utenos r. savivaldybės rodiklis per 2019-2024 m. laikotarpį kito netolygiai. 2024 m. Utenos r. savivaldybėje rodiklis buvo beveik 3 kartus didesnis už Lietuvos vidurkį (žr. 3 pav.).



3 pav. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv. Utenos r. sav. ir Lietuvoje 2019-2024 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Lyginant duomenis pagal lytį 2022–2024 m. laikotarpiu sužalojimus patyrė ir mirė dėl nelaimingų atsitikimų darbe 11 vyrų, 55-64 m. amžiaus grupėje (žr. 2 lentelę).

2 lentelė

Sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe pasiskirstymas Utenos r. savivaldybės įmonėse, įstaigose pagal nukentėjusiųjų lytį ir amžių 2022-2024 m. (abs. sk.)

Lytis ir amžius	2022 m.		2023 m.		2024 m.	
	Sunkūs nelaimingi atsitikimai	Mirtini nelaimingi atsitikimai	Sunkūs nelaimingi atsitikimai	Mirtini nelaimingi atsitikimai	Sunkūs nelaimingi atsitikimai	Mirtini nelaimingi atsitikimai
Vyrai	3	0	1	0	6	1
18-24	1	-	-	-	-	-
25-34	-	-	1	-	1	-
35-44	1	-	-	-	1	-
45-54	1	-	-	-	1	-
55-64	-	-	-	-	3	-
65 ir vyresni	-	-	-	-	0	1

Moterys	0	0	0	0	0	0
18-24	-	-	-	-	-	-
25-34	-	-	-	-	-	-
35-44	-	-	-	-	-	-
45-54	-	-	-	-	-	-
55-64	-	-	-	-	-	-
65 ir vyresnės	-	-	-	-	-	-
Iš viso:	3	0	1	0	6	1

Šaltinis: Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Lyginant sužalojimus dėl nelaimingų atsitikimų darbe pagal ekonominės veiklos grupes, Utenos r. savivaldybėje 2024 m. daugiausia sunkių sužalojimų darbe įvyko transporto ir saugojimo įmonėse (5 asmenys). Toje pačioje veikloje registruotas 1 mirtinas atvejis. Taip pat 1 atvejis registruotas sunkaus sužalojimo apdirbamojoje gamyboje.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktais duomenimis, Utenos r. savivaldybėje daugėja ir lengvų nelaimingų atsitikimų darbe (žr. 3 lentelę).

3 lentelė

Lengvų, sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe pasiskirstymas Utenos rajono savivaldybės įmonėse, įstaigose 2022, 2023, 2024 m.

Metai	Nelaimingų atsitikimų darbe absoliutus skaičius			
	Lengvi nelaimingi atsitikimai	Sunkūs nelaimingi atsitikimai	Mirtini nelaimingi atsitikimai	Viso
2024 m.	47	6	1	54
2023 m.	35	1	0	36
2022 m.	51	3	0	54

Šaltinis: Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

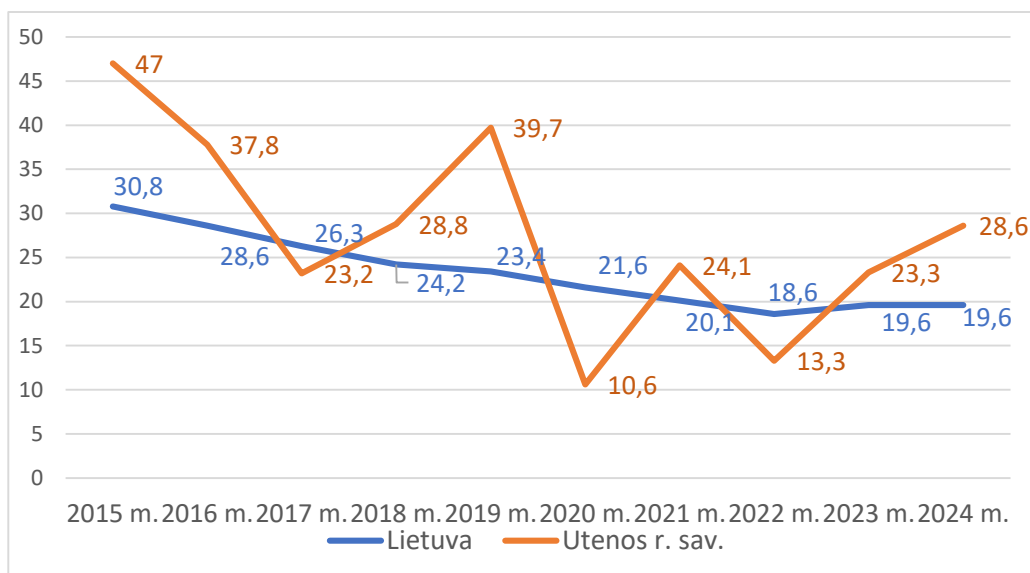
Apibendrinant 2024 m. Utenos r. savivaldybėje darbe sunkiai susižalojo dėl nelaimingų atsitikimų 6 asmenys. Įvyko vienas mirtinas atvejis. 2022 - 2024 m. laikotarpiu, nelaimingų atsitikimų darbe daugiausiai patyrė vyrai, 55 - 64 m. amžiaus grupėje. Daugiausia mirtinų ar sunkių sužalojimų darbe įvyko transporto ir saugojimo įmonėse – 5 atvejai.

2. Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv. Utenos r. savivaldybėje

Savižudybių problema jautri ir didelė problema visame pasaulyje, kasmet nusinešanti šimtus tūkstančių gyvybių. Nors Lietuvoje šis skaičius turi mažėjimo tendenciją, tačiau vis dar išlieka tarp Europos lyderių pagal savižudybių skaičių 100 tūkstančių gyventojų. Tai parodo būtinybę, kad reikalingas ypatingas dėmesys psichikos sveikatos stiprinimui ir pagalbos prieinamumui.

2024 m. Lietuvoje nusižudė 566 asmenys (19,6/100 000 gyv.), Utenos r. savivaldybėje 11 (28,6/100 000 gyv.). Analizuojant 2015 - 2024 metų laikotarpį matyti, kad situacija Lietuvoje

gerėjanti. Utenos r. savivaldybėje mirčių statistika svyruojanti, nuo 2022 m. stebima savižudybių skaičiaus didėjimas (žr. 4 pav.).

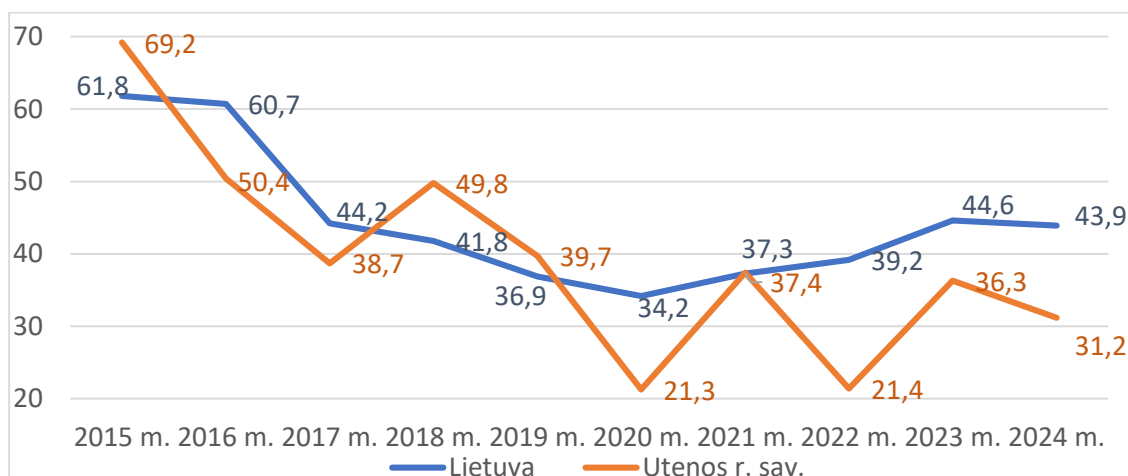


4 pav. Savižudybių skaičius (X60-X84) 100 000 gyv. Utenos r. sav. ir Lietuvoje, 2015-2024 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Vadovaujantis Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registru, daugiausia mirčių yra 60+ amžiaus grupėje: 9 vyrai ir 2 moterys, pagal gyvenamąją vietą: daugiau miesto gyventojų (8 mirties atvejai) nei kaimo (3 mirties atvejai).

2024 m. Lietuvoje užfiksuota 566 bandymų žudyti atvejų, Utenos r. savivaldybėje – 12. Šie atvejai apima per metus stacionarinėse sveikatos priežiūros įstaigose ir stacionaro priėmimo-skubios pagalbos skyriuje užregistruotų bandymų žudyti skaičius. Skaičiuojami ne mirtimi pasibaigę atvejai, tenkantys 100 000 Lietuvos gyventojų. Duomenys apie bandymus žudyti padeda giliau išanalizuoti savižudybių problemos mastą. 5 diagramoje matyti, kad stebima bandymų žudyti mažėjimo tendencija tarp Utenos r. savivaldybės gyventojų (31,2/100 000 gyv.), Lietuvos vidurkis – 43,9/100 000 gyv.



5 pav. Bandymų žudyti skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų, Utenos r. sav. ir Lietuvoje, 2015-2024 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Savižudybė sukelia trauminį gedulą, kuris dažnai būna intensyvesnis ir ilgesnis nei po kitų mirčių, nes palieka artimiesiems kaltės, gėdos, pykčio ir nepakeliamo emocinio skausmo jausmus. Be to, nusižudžiusio asmens šeimos nariai ir draugai patenka į didesnę savižudybės rizikos grupę. Savižudybių prevencija ir pagalbos suteikimas yra labai svarbūs ne tik pačiam asmeniui, bet ir visai bendruomenei, kadangi šis įvykis gali paskatinti nerimą, susirūpinimą bei savižudiškas mintis ir kitiems aplinkiniams.

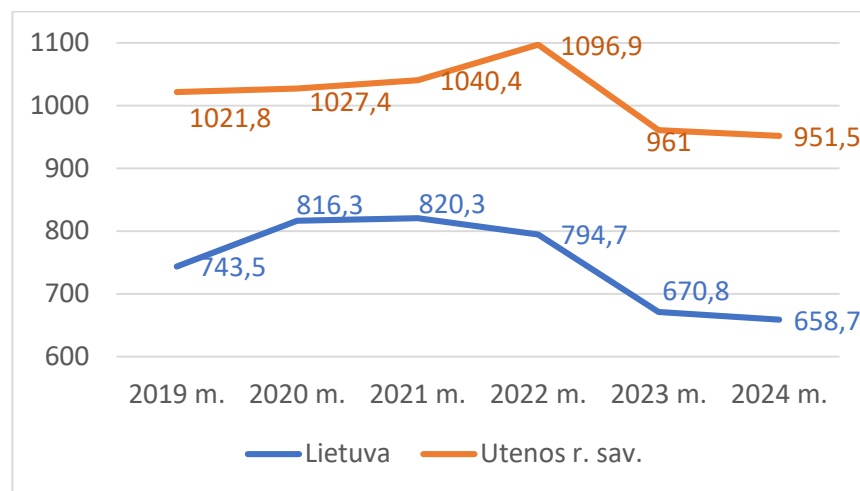
Apibendrinant duomenis matyti, kad savižudybių skaičius Utenos r. savivaldybėje yra didesnis lyginant su Lietuvos rodikliu ir nuo 2022 m. stebima didėjimo tendencija. 2024 m. dažniausiai nusižudė vyrai, 60+ amžiaus grupės, gyvenantys mieste.

Utenos r. savivaldybės visuomenės sveikatos biuro viena iš valstybės deleguotų funkcijų yra plėtoti psichikos sveikatos stiprinimą, psichosocialinę pagalbą bei taikyti savižudybių prevencijos intervencijas. 2024 m. Utenos r. savivaldybės visuomenės sveikatos biuras Utenos rajono gyventojams pravedė 2 bazinius savižudybių prevencijos mokymus, kuriuose dalyvavo 78 asmenys. Taip pat buvo suteiktos individualios psichologų konsultacijos – 568 valandos ir praveisti grupiniai psichologų užsiėmimai – 86 valandos. Utenos r. gyventojams buvo teikiamos ir priklausomybės konsultanto paslaugos. Per 2024 m. buvo suteikta 309 konsultacijos.

2024 m. Utenos r. mokyklų darbuotojams praveisti bendruomenės gebėjimų psichikos sveikatos srityje stiprinimo mokymai (40 val.), kuriuos baigė 24 asmenys. Utenos r. savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistai, vykdanys sveikatos priežiūrą mokyklose, pravedė 71 užsiėmimą psichikos sveikatos stiprinimo tema, kuriuose dalyvavo 2 231 Utenos r. mokinys.

3. Mirtingumas/standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv. Utenos r. savivaldybėje

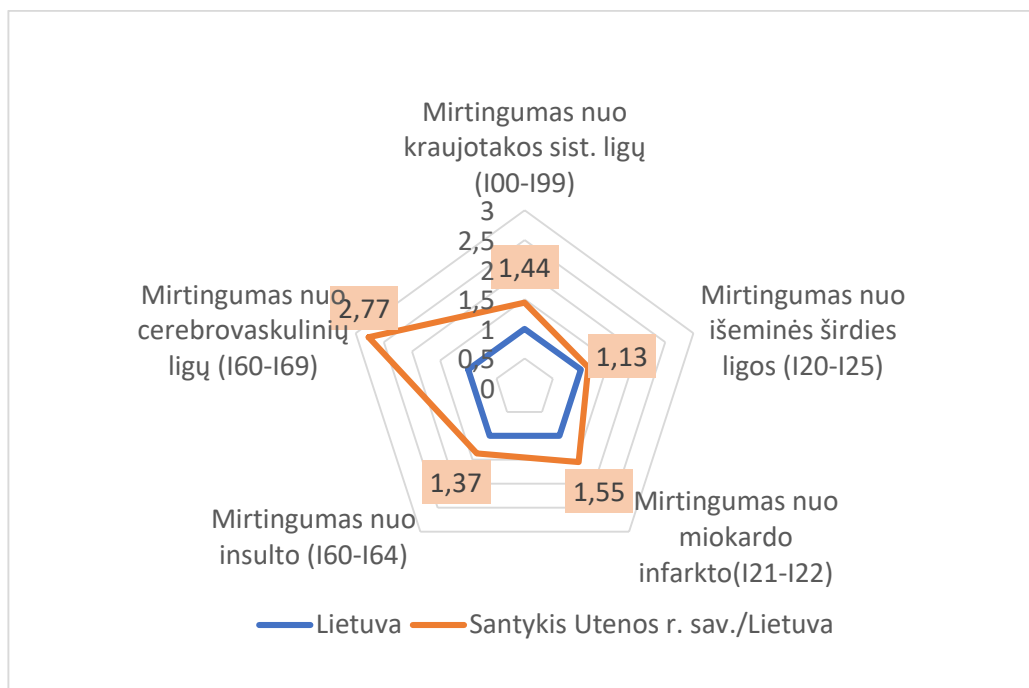
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų Lietuvoje jau daugelį metų aktuali sveikatos problema ir nusinešanti daugiausiai gyventojų gyvybių. Higienos instituto duomenimis, 2024 m. Lietuvoje nuo kraujotakos sistemos ligų mirė 19 024 gyventojai (658,7 / 100 000 gyv.), t. y. 239 mirtimis mažiau nei 2023 m. Utenos r. savivaldybėje 2024 m. nuo kraujotakos sistemos ligų mirė daugiau nei pusė, t. y. 58,75 proc. visų mirusiųjų (366 gyventojai) (951,5 / 100 000 gyv.) (6 pav.). Nuo kraujotakos sistemos ligų daugiau mirė moterų (209) nei vyrų (157). Didžiausias mirtingumas stebimas 65+ amžiaus grupėje.



6 pav. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv. Utenos r. sav. ir Lietuvoje, 2019-2024 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Siekiant detaliau išsiaiškinti galimas tokio didelio mirtingumo rodiklių priežastis, atliktas detalizuoto mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (skleidimas pagal ligų grupes) Utenos r. savivaldybės rodiklių palyginimas su Lietuvos vidurkiu ir šio santykio interpretavimas. Žalia spalva pavaizduotas mirtingumo rodiklis, kurio reikšmė yra mažesnė už Lietuvos vidurkį, raudona - kai reikšmė yra didesnė už Lietuvos vidurkį. Iš žemiau pateikto paveikslo (žr. 7 pav.) matyti, kad ženkliai skiriasi, t. y. mirtingumo rodiklių reikšmės nuo cerebrovaskulinių ligų (miokardo infarkto bei mirtingumas nuo insulto) Utenos r. savivaldybėje yra didesnės nei Lietuvos vidurkis.



7 pav. Mirtingumas nuo kraujotakos ligų (I00-I99) 100 000 gyv. Utenos r. sav. palyginimas su Lietuvos vidurkiu (Lietuva 1) 2024 metais

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Utenos r. savivaldybės mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklio reikšmė beveik 3 kartus viršija Lietuvos vidurkį ir patenka tarp 35 savivaldybių turinčių prasčiausią rodiklio reikšmę.

Sveikatos stiprinimo programa, skirta širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto profilaktikai (toliau – Programa), taikoma suaugusiems asmenims, kuriems nustatyta širdies ir kraujagyslių ligų ir (arba) cukrinio diabeto rizika asmenims nuo 18 metų, kurie savanoriškai kreipiasi dėl dalyvavimo Programoje.

Šios Programos tikslas - siekti motyvuoti gyventojus gyventi sveikiau ir sumažinti širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto riziką. 2025 m. šią programą baigė 22 asmenys (2024 m. – 25 asmuo, 2023 m. – 26 žmonių). Utenos r. savivaldybės gyventojų aktyvumas širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupės prevencijos programoje nėra didelis (50,9 proc. gyventojų) lyginant su šalies vidurkiu – 52,3 proc.

Apibendrinant analizuotus duomenis, mirtingumas nuo kraujotakos ligų (I00–I99) 2024 m. Utenos r. savivaldybėje yra aukščiausias, lyginant su kitomis Lietuvos savivaldybėmis. Nuo kraujotakos ligų (I00–I99) daugiau miršta vyresnių nei 65 metų amžiaus moterų. Vertinant esamą situaciją, reikia stebėti mirtingumo rodiklius nuo kraujotakos ligų (I00–I99) ir aktyviau taikyti prevencines priemones, siekiant labiau įtraukti gyventojus. Pagrindiniai veiksniai, lemiantys šių ligų atsiradimą ir jų progresavimą: aukštas kraujospūdis, diabetas, didelis cholesterolio kiekis kraujyje, rūkymas ar paveldima kraujagyslių liga, netinkamas gyvenimo būdas (sveikatai nepalanki netinkama mityba, mažas fizinis aktyvumas, ilgalaikis stresas ir kt.).

IŠVADOS

2024 m. Utenos r. savivaldybėje dešimt rodiklių yra geresni už Lietuvos vidurkį ir aštuoni rodikliai yra blogesni. Iš jų 3 rodikliai priskirti prie Utenos r. savivaldybės prioritetinių problemų:

1. Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.;
2. Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.;
3. Mirtingumas/standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.

2024 m. Utenos r. savivaldybėje sunkiai sužalota dėl nelaimingų atsitikimų darbe buvo 6 asmenys ir vienas mirtinas atvejis. 2022 – 2024 m. laikotarpiu, nelaimingus atsitikimus darbe patyrė vyrai, 55 – 64 m. amžiaus grupėje. Daugiausia mirtinų ar sunkių sužalojimų darbe įvyko transporto ir saugojimo srityse.

2024 m. savižudybių skaičius Utenos r. savivaldybėje yra didesnis lyginant su Lietuva ir šis rodiklis didėja. 2024 m. dažniausiai nusižudė vyrai, 60+ amžiaus grupės, gyvenantys mieste.

Mirtingumas nuo kraujotakos ligų (I00–I99) 2024 m. Utenos r. savivaldybėje yra aukščiausias, lyginant su kitomis Lietuvos savivaldybėmis. Dažniau nuo kraujotakos ligų (I00–I99) miršta moterys ir vyresni nei 65 metų amžiaus asmenys. Vertinant esamą situaciją, reikia stebėti mirtingumo rodiklius nuo kraujotakos ligų (I00–I99) ir taikyti prevencines priemones, skatinti žmonių sąmoningumą. Pagrindiniai veiksniai šių ligų atsiradimui ir jų progresavimui turi: aukštas kraujospūdis, diabetas, didelis cholesterolio kiekis kraujyje, rūkymas ar paveldima kraujagyslių liga, netinkamas gyvenimo būdas.

Remiantis mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registro duomenimis, Utenos r. savivaldybėje per 2024 m. mirė 623 gyventojai, daugiausiai mirė nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) – 366 gyventojų, antroje vietoje buvo piktybiniai navikai (C00–C96) – 115 gyventojų, trečioje vietoje – mirtingumas nuo virškinimo sistemos (kodas K00–K93) ligų – 38 gyventojai.

REKOMENDACIJOS

Vietos savivaldos politikams:

- Didinti su sveikata susijusių projektų finansavimą, kurie leistų tiesiogiai ir netiesiogiai pagerinti Utenos rajono gyventojų sveikatą.
- Didinti žmonių užimtumą, kuriant naujas darbo vietas.
- Užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę.
- Skatinti gyventojus rūpintis savo ir artimųjų sveikata – dalyvauti mokymuose, renginiuose, konsultuotis su specialistais.

Specialistams:

- Didinti darbuotojų sąmoningumą, ugdyti savisaugos ir atsakomybės už savo ir kolegų sveikatą ir gyvybę.
- Konsultuoti darbdavius bei darbuotojus darbo saugos ir sveikatos reikalavimų įgyvendinimo klausimais, vykdyti švietėjišką ir konsultacinę veiklą, dalyvaujant asocijuotų darbdavių struktūrų organizuojamuose renginiuose, mokymuose.
- Organizuoti ir vykdyti darbuotojų mokymą saugiai atlikti pavestas funkcijas, kaip tinkamai suteikti pirmąją pagalbą.
- Supažindinti artimuosius ir visuomenę suteikiant žinių ir įgūdžių atpažinti savižudybės rizikos ženklus, taikyti įvairias prevencines priemones.
- Stiprinti jaunimo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją, siekiant, kad kuo daugiau jaunimo įsitrauktų į prevencinius renginius.
- Informuoti visuomenę apie Utenos r. savivaldybėje teikiamas psichikos sveikatos priežiūros paslaugas ir skatinti kreiptis į specialistus pagalbos.
- Inicijuoti reagavimo į savižudybės grėsmę algoritmo sukūrimą Utenos rajono savivaldybėje.
- Didinti gyventojų informuotumą apie nemokamas valstybines prevencines programas.
- Mokyti ir skatinti gyventojus rinktis fiziškai aktyvų gyvenimo būdą, vartoti sveikatai palankius maisto produktus, gebėti valdyti stresą, neturėti žalingų įpročių.
- Aktyviai dalyvauti Utenos r. savivaldybės visuomenės sveikatos biuro ir kitų įstaigų, nevyriausybinių organizacijų sveikos gyvensenos ugdymo veiklose: seminaruose, stovyklose, akcijose, mokymuose, diskusijose, paskaitose ir kituose renginiuose.

Gyventojams ir bendruomeninėms organizacijoms:

- Propaguoti sveiką gyvenimo būdą, būti fiziškai aktyviais, domėtis sveikatinimo renginiais ir juose dalyvauti.
- Atsisakyti žalingų gyvensenos įpročių (nevirtoti psichotropinių ir narkotinių medžiagų, kvaišalų, alkoholio, vengti farmacijos preparatų vartojimo be gydytojo žinios, nerūkyti, nepersivalgyti, riboti laiką prie televizoriaus ir kompiuterio).

- Aktyviau dalyvauti tikslinių grupių prevencinėse programose ir profilaktinėse patikrose.
 - Siekti ankstyvosios ligos diagnostikos ir gydymo, taikyti prevencines priemones ligos atkryčiui išvengti.
-